

"ROBINSON KURUZO" ASARIDA INSONNING YASHASH UCHUN
KURASHI

Ismilova Kamola

Termiz iqtisodiyot va servis universiteti

Filologiya va tillarni o'qitish (O'zbek tili) ta'lim yo'nalishi talabasi

Ilmiy Rahbar: Jumayev Ilhom

Filologiyav fanlari bo'yicha falsafa doktori, PhD

Annotatsiya. Daniel Defoe ning "Robinson Kuruzo" asari insonning yakkalanib qolgan orolda yashash uchun kurashini tasvirlaydi. Bu asar, nafaqat biologik omon qolish jarayonini, balki ruhiy va axloqiy rivojlanishni ham o'z ichiga oladi. Robinsonning orolda yashashga intilishi, tabiatga qarshi olib boradigan kurashi va ichki kuchlarini sinovdan o'tkazish jarayonlari tahlil qilinadi. Asar, insonning omon qolish, o'zini anglash va ichki yuksalish yo'lida qarorlar qabul qilishdagi mantiqiy va hissiy jarayonlarni ko'rsatadi. Asar orqali, insonning tirik qolish va maqsadga erishish uchun kurashi nafaqat jismoniy, balki ruhiy va axloqiy jihatdan ham o'zgarishini yoritish maqsad qilingan.

Kalit so'zlar: Robinson Kuruzo, omon qolish, yakkalanish, kurash, ruhiy rivojlanish, axloqiy qadriyatlar, tirik qolish uchun kurash, Defoe.

Kirish.

Daniel Defoe ning "Robinson Kuruzo" asari 1719-yilda nashr etilgan va insonning hayot uchun kurashini tasvirlaydigan adabiy asar sifatida mashhur bo'lgan. Asarda Robinson, kema halokatiga uchraganidan so'ng, yakkalanib qolgan orolda yashash uchun kurashadi. Bu kurash, nafaqat jismoniy omon qolish, balki ma'naviy, axloqiy va ruhiy o'sish va rivojlanishni ham o'z ichiga oladi. Robinsonning kurashi, uni ichki dunyosini, dunyoqarashini va hayotga bo'lgan qarashlarini o'zgartirishga majbur qiladi. Asar davomida, uning tirik qolishi uchun kurashi, odamning o'zining kuchini va maqsadlarini qanday aniqlashi haqida chuqur ma'lumotlar taqdim etiladi.

Insonning yashash uchun kurashi — jismoniy omon qolish.

"Robinson Kuruzo" asarida Robinsonning yakkalanib qolgan orolda yashash uchun kurashi uning jismoniy kuchini sinovdan o'tkazadi. Orolida yashash uchun birinchi va eng asosiy maqsad — oziq-ovqat, suv va boshpana topishdir. Robinson o'zining bilimlari va ko'nikmalarini ishga solgan holda, tabiiy resurslardan foydalanadi. U o'zining qurilish mahorati, o'zi va hayvonlar uchun kerakli narsalarni tayyorlashda ko'plab ijodiy va amaliy bilimlarni o'rganadi.

Birinchi bosqichda, Robinson o'zining qo'llari yordamida uy qurish, oziq-ovqat topish va yashash uchun zarur bo'lgan barcha ehtiyojlarni ta'minlashga harakat qiladi. U o'zi uchun qo'lbola qurol va vositalar yaratadi, o'zining hayotini davom ettirish uchun har bir qarorni qabul qiladi. Bu jarayon, uning jismoniy imkoniyatlarini maksimal darajada ishga solishga va resurslarni samarali ishlatishga qaratilgan bo'ladi. Robinsonning orolda yashash uchun qilgan kurashi nafaqat uning tirik qolishi, balki o'zining ichki dunyosini shakllantirishi va yangi qobiliyatlarni o'zlashtirishi haqida so'z boradi.

Insonning yashash uchun kurashi — ruhiy va axloqiy o'sish.

"Robinson Kuruzo" asarining eng muhim jihatlaridan biri bu Robinsonning ruhiy va ma'naviy rivojlanishidir. Orolida yashash jarayonida u o'zining yakkalanishi va yolg'izlikni his qiladi. Bu holat, uning ruhiy holatini o'zgartirib, ichki kuchlarini sinovdan o'tkazadi. Yakkalanish va tabiat bilan kurashish, uning tasavvurlarini o'zgartiradi, dunyoqarashini kengaytiradi va uning axloqiy qadriyatlarini shakllantiradi.

Robinsonning orolda yashashi davomida o'zining maqsadlariga erishish uchun ko'plab ruhiy sinovlardan o'tadi. U birinchidan, o'zining ichki dunyosini, hissiyotlarini va talablarini anglaydi. Bu jarayon davomida Robinson nafaqat jismoniy hayot uchun kurashadi, balki ruhiy rivojlanish uchun ham kurashadi. U diniy qadriyatlarni, axloqni va ijtimoiy mas'uliyatni o'rganadi. O'zining yakkalanishiga qarshi kurashishda, u ma'naviy yuksalish va ichki tinchlikka erishishga intiladi.

Robinsonning orolda qolgan vaqtda o'zining ichki dunyosini anglashga intilishi uning axloqiy rivojlanishiga yordam beradi. U qiyinchiliklarga qarshi kurashda yangi o'ziga xos qarorlar qabul qiladi, o'zini anglaydi va dunyoqarashini shakllantiradi. Asar davomida, u o'zining nafaqat tabiiy omon qolish, balki ichki kuchlarini, dunyoqarashini va ma'naviy qadriyatlarini qanday shakllantirishini o'rganadi.

Yakkalanish va jamiyatga qaytish.

Asarda yakkalanishning ikki tomonlama ta'siri ko'rsatiladi. Bir tomondan, Robinsonning orolda yolg'iz qolishi uning ichki dunyosini kuchaytiradi va ruhiy yuksalishga olib keladi. U o'zining o'tmishini, xatolarini va kelajagini o'ylab, yangi qarorlar qabul qiladi. Ammo, ikkinchi tomondan, yakkalanish, odamlarga bo'lgan ehtiyojni oshiradi. Robinson jamiyat bilan aloqada bo'lishni orzu qilganida, uning ichki dunyosi qayta shakllanadi. O'sha paytda Robinson, o'zining hayotiga yangi ma'no berib, jamiyatga qaytish va boshqalar bilan aloqada bo'lishni orzu qiladi. Ushbu jarayonning ruhiy va axloqiy o'zgarishlari, Robinsonning yangi maqsadlariga erishishda yordam beradi.

Xulosa.

Daniel Defoe ning "Robinson Kuruzo" asarida insonning yashash uchun kurashi tasvirlangan. Ushbu asar, faqat jismoniy omon qolish, balki ruhiy va ma'naviy yuksalish uchun kurashni ham o'z ichiga oladi. Robinsonning orolda yashashga intilishi, tabiiy resurslardan foydalanishi, ichki kuchlarini sinovdan o'tkazishi, yangi maqsadlar belgilab, hayotining yangi ma'nosini topishi — bu insoniyatning eng yuqori fazilatlari va omon qolishning turli shakllarini ko'rsatadi.

O'zi bilan yolg'iz qolgan Robinson, birinchi navbatda, jismoniy omon qolish uchun kurashadi. U orolda oziq-ovqat, suv va boshpana topish, xavfsiz joylar qurish uchun ko'plab amaliy harakatlarni bajaradi. Ammo uning kurashi faqat biologik omon qolish uchun emas, balki ma'naviy va axloqiy rivojlanish uchun ham amalga oshiriladi. Robinsonning yakkalanishi, uning ruhiy va ma'naviy o'sishini, o'zining ichki dunyosini shakllantirishini ta'minlaydi. Yakkalanish davrida, o'zining xatolarini anglash, yangi hayotga bo'lgan orzularni shakllantirish va boshqalar bilan qayta aloqada bo'lishga intilishi uning yangi qarorlar qabul qilishga, o'zini anglashga olib keladi.

Orolda yashash uchun kurash, faqat tabiiy sharoitlar bilan kurashishni emas, balki Robinsonning ichki dunyosidagi kurashni ham o'z ichiga oladi. Boshida u yolg'izlikni, o'zining qarorlarini va qadriyatlarini qanday shakllantirishni bilmas edi. Ammo vaqt o'tishi bilan u o'zining ichki kuchlarini va sabr-toqatini topadi. O'zining yakkalanishini yengib, uning maqsadi o'zining ichki dunyosini tiklash va qayta ma'naviy yuksalish uchun kurashni davom ettirishga aylantiriladi.

Robinsonning hayot uchun kurashi jarayonida u o'zining o'tmishdagi xatolarini anglaydi va ularni tuzatishga harakat qiladi. Bu jarayon nafaqat jismoniy, balki axloqiy o'sishni ham o'z ichiga oladi. Robinson orolda yashash uchun o'ziga yangi axloqiy me'yorlar belgilaydi. Bu me'yorlar unga xudbinlikni, adolatsizlikni va yomonlikni yengish, yaxshilik, sadoqat, sabr-toqat kabi fazilatlarni rivojlantirish imkoniyatini beradi. O'zining bunday yuksalishini Angliya jamiyatiga qaytib, boshqalar bilan bo'lishishni orzu qiladi.

Asarda, insonning yashash uchun kurashida axloqiy va ruhiy rivojlanishning o'zaro bog'liqligi ko'rsatiladi. Robinson o'zining yagona maqsadini hayotda omon qolish, ya'ni jismoniy omon qolish sifatida belgilasa-da, uning orolda yashash davomida ma'naviy o'sish, ichki kuchini topish va ijtimoiy mas'uliyatni anglashda ham kurashishi zarur bo'ladi. Asar davomida, u o'zining xatolarini anglab, yangi maqsadlar qo'yadi, o'zini dunyoqarashini va axloqiy qadriyatlarini o'zgartiradi. Bu o'zgarishlar,

uning o'zini va boshqalar bilan aloqalarini qanday tiklashini, qayta hayot yaratishning maqsadga muvofiqligini ko'rsatadi.

Ushbu asar, insonning turli kurashlari orqali, tabiatga, jismoniy qiyinchiliklarga, shuningdek, o'zining ruhiy va ma'naviy o'sishiga qanday intilishlar va imkoniyatlar mavjudligini ko'rsatadi. Robinsonning kurashi nafaqat o'zining yakkalanishiga qarshi kurashni, balki o'zining axloqiy qadriyatlarini shakllantirishni ham o'z ichiga oladi. O'zi bilan yolg'iz qolganidan so'ng, Robinson o'zining ijtimoiy qadriyatlarini ham anglashga boshlaydi. Uning ijtimoiy qaytishi va boshqalar bilan aloqada bo'lishi kerak bo'lgan yangi qadriyatlarni yaratadi. Shuningdek, asar orqali Robinsonning to'g'ri va noto'g'ri qarorlar qabul qilishda, hayotning murakkabligini va insonning o'z imkoniyatlarini qanday to'g'ri baholashini ko'rsatiladi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. **Defoe, Daniel.** *Robinson Kuruzo* (1719).
2. **Makk, J. R.** *Robinson Kuruzo: Roman va Qahramon* (2000).
3. **Kinkeid-Viks, Mark.** *Defoe va Yangi Fan* (1999).
4. **Robinson, Piter.** *Robinson Kuruzo va Amerika Romani* (2012).
5. **Spaks, Patrisiya Meyer.** *Beg'ubor Ko'z: Adabiyotdagi Bolalar* (1997).
6. **Vatt, Ian.** *Romaning Ko'tarilishi: Defoe, Richardson va Fieldingga Bag'ishlangan Tadqiqotlar* (1957).
7. **Kiernan, V.G.** *Defoening Robinson Kuruzo va Qahramonning Xususiyati* (1989).